

Natuur Groep Kockengen

Van de secretaris

Het is weer zomer, alhoewel met het weer zou het beter kunnen.

Laten we hopen dat we nog wat tegoed hebben. Op de jaarmarkt bijvoorbeeld.

Want daar zijn we op dit moment druk mee bezig. Het uitwerken van onze stand op de jaarmarkt. We hebben wederom onze vaste plek weten te bemachtigen. Daar gaan we in beeld brengen waar we afgelopen jaar mee bezig geweest zijn. Daarnaast hebben we Jan van Wijk bereid gevonden om een deel van zijn prachtige foto's ten toon te stellen.

Ik ga natuurlijk niet alles verklappen. Kom maar kijken!

Wegens succes op herhaling: Dit geldt voor de vogelcursus. Er zijn nu al nieuwe aanmeldingen.

Verder hebben we dit jaar voor het eerst in onze geschiedenis zomerse werkdagen gehad. In het rietland is het opschot van de bomen verwijderd. We willen zien wat voor effect het zagen in deze periode heeft op de uitloop van de stobben. De opkomst was goed waardoor enkele percelen nu opslag vrij zijn.

Het is mooi om te lezen dat de bezetting van de nestkasten in 2008 is toegenomen.

U wist het misschien nog niet, maar onze voorzitter Fons is in het voorjaar iedere zaterdag vroeg uit de veren om de vogels in het rietland te inventariseren.

In het blad vindt je verder nog een leuk verhaal over het gezinnetje ijsvogel in het polderreservaat. Vanwege dit succes willen we op meerdere plaatsen in Kockengen zogenaamde ijsvogel wanden aanleggen. Een zware klus, maar met zo'n resultaat geweldig om te doen. Je wordt hierbij uitgenodigd om een handje mee te helpen.

Als je bovenstaande leest kun je concluderen dat de natuurgroep een vitale club is.

Heb je zin om eens vrijblijvend met onze activiteiten mee te doen, kom gerust eens langs op de werkdagen of neem contact op met één van de bestuursleden.

Ik heet je alvast van harte welkom.

Ben

Agenda Werkdagen en Excursies

Komend werkseizoen gaan we veel tijd besteden aan het bomen-vrij maken van het rietland. De werkplek is voornamelijk achter Heicop 32.

De werkdagen in het winterseizoen (nov - april) zijn altijd op de eerste zaterdag van de maand. Aanvang 9.00 uur.

In augustus zijn er twee extra werkdagen gepland om het effect van zomerbeheer te testen. Onderstaand is het voorlopige schema van de werkdagen weergegeven.

Vóór de werkdagen krijg je een mail bericht. Als er wijzigingen zijn in locatie dan kun je dat nalezen.

Als een werkdag wegens slecht weer niet door kan gaan, kun je dat op de werkdag vanaf 8.30 uur op de mail lezen.

Noteer onderstaande data alvast in je agenda.

Hopelijk tot ziens op onderstaande data.

- 06-09-08 Jaarmarkt Kockengen. De Natuurgroep is ook dit jaar weer vertegenwoordigd. Kom en bezoek de informatieve stand.

- 04-10-08 Vogelexcursie naar de Zuidpier in IJmuiden (zie uitnodiging elders in het blad)

- 01-11-08 Opening van het werkseizoen.
Deze dag is tevens de landelijke Natuurwerkdag.
Op verschillend plaatsen in het Polderreservaat gaan we wilgen knotten.

- 22-11-08 Vogelexcursie naar de Flevopolder (zie uitnodiging elders in het blad)

- 06-12-08 Werkdag Rietland achter Heicop 32

- 03-01-09 Werkdag Rietland achter Heicop 32

- 07-02-09 Werkdag Rietland achter Heicop 32

- 07-03-09 Werkdag Rietland achter Heicop 32

- 04-04-09 Werkdag in het Polderreservaat met na afloop de jaarlijkse BBQ

Eerste vogelcursus van Natuurgroep Kockengen succesvol verlopen.

In het voorjaar van 2008 heeft de Natuurgroep Kockengen voor de eerste keer een vogelcursus georganiseerd. Een beginnerscursus voor iedereen die meer wilde weten over de vogels in en rond Kockengen.

In totaal hebben 24 mensen de vogelcursus gevolgd, 21 uit Kockengen, de overige deelnemers kwamen uit de regio.

De opkomst op de lesavonden en excursies was goed, gemiddeld waren er 17 deelnemers aanwezig.

Op de Kockengense jaarmarkt van 2007 werd in de kraam van de Natuurgroep Kockengen de vogelcursus voor het eerst gepromoot. Dit leverde al direct een aantal aanmeldingen op. Later is er via het NGK-blad en affiches in de plaatselijke winkels reclame gemaakt voor de cursus. Dat vogels in de belangstelling staan werd duidelijk, ondanks de beperkte publiciteit was de cursus begin januari volgeboekt.

De vogelcursus bestond uit 5 lesavonden en 5 excursies, per lesavond en aansluitende excursie stond een thema centraal. De volgende onderwerpen kwamen aan bod: wintervogels, vogels bij huis en tuin, weidevogels en -bescherming, bosvogels en vogelzang en rietvogels en rietlandbeheer.

De lesavonden werden gegeven in de centrale ruimte van basisschool "t Kockenest". De excursies waren in de directe omgeving van Kockengen.

Lezing over rietvogels en rietlandbeheer door Bram Paardenkooper

Vast onderdeel van de lesavonden was het "natuurnieuws" uit Kockengen, hierbij werden de laatste nieuwtjes en bijzondere waarnemingen uitgewisseld.

Bijzonder daarbij was de waarneming (en de foto's) van een sperwer met prooi in de tuin van Kees Degen. Verder waren er o.a. meldingen van eerste waarnemingen van terugkerende zomergasten (1e gierzwaluw), een waarneming en foto van een nest van staartmezen en een waarneming van de activiteiten van jonge bosuilen.

De excursies op zaterdagochtend gingen naar gebieden rond Kockengen.

In februari was er een fietstocht door de polders ten Noorden van Kockengen, waar we op zoek gingen naar de overwinterende eenden en ganzen. In maart werd het landgoedbos Over Holland in Breukelen bezocht, waar we de eerste voorjaarsvogelzang hoorden. Bijzonder was de weidevogelexcursie in april op het bedrijf van Joop van Weerdenburg in de polder Demmerik.

Alle deelnemers namen plaats op een platte boerenwagen achter de trekker en werden door Joop en zijn dochter Baukje rondgeleid over de weilanden. De vele weidevogels en weidevogelnesten konden we van dichtbij bekijken. Heel bijzonder.

Weidevogelexcursie op het bedrijf van Joop van Weerdenburg, polder Demmerik

De bosvogelexcursie naar het landgoed Gunterstein in Breukelen viel helaas letterlijk en figuurlijk in het water. Bij aanvang regende het al een beetje, maar eenmaal in het bos begon het steeds harder te regenen. De vogels lieten zich niet meer horen of zien. 14 zeer gemotiveerde deelnemers, die ondanks de slechte weersverwachting toch naar de excursie waren gekomen, dropen af.

De laatste excursie was een vroege vogelexcursie naar het polderreservaat en de Noordelijke rietlanden langs het Heicop in Kockengen. Op deze excursie, dicht bij huis, werden 44 vogelsoorten waargenomen, waaronder de ijsvogel!

Eind mei is er nog een extra excursie georganiseerd naar de Amsterdamse Waterleiding Duinen bij Vogelenzang. Een groep van 9 deelnemers is op een vrij frisse vrijdagavond naar de duinen bij Vogelenzang geweest om naar de zang van de nachtegale te gaan luisteren. De nachtegalezang en andere vogelsoorten, waaronder de sprinkhaanzanger, werden waargenomen. En ook diverse groepjes damherten en vele bloeiende duinplanten.

Na afloop van de laatste avond hebben we de cursisten naar hun mening over de vogelcursus gevraagd.

Men was enthousiast over de cursus: veel nieuwe soorten gezien, nieuwe gebieden leren kennen, leuke weetjes en handige tips geleerd om vogels te herkennen, nooit geweten dat er zoveel soorten hier in de beurt leven.

En de meeste deelnemers wilden nog meer weten over vogels in hun eigen omgeving en over vogelherkenning in het algemeen en zouden graag een vervolg zien op deze beginnerscursus. Vier deelnemers zijn ook lid geworden van de Natuurgroep Kockengen.

De vogelexcursies in oktober (zuidpier IJmuiden) en november (Oostvaardersplassen) van de Natuurgroep Kockengen bieden alweer een mogelijkheid om meer te leren over vogels, een vervolgcursus komt er mogelijk in 2010.

In het voorjaar van 2009 zal er weer een vogelcursus voor beginners gegeven worden, de eerste aanmeldingen zijn al binnen!

Theo van Schie

Wie heeft er op mijn straat gepoept?

Poep op straat staat al jaren op nummer een in de ergernissen top tien van Nederland.

En het is natuurlijk niet fris, zeker niet als je er in trapt en het later via je neus opmerkt. Het gaat hierbij natuurlijk over hondenpoep. Wilde dieren poepen ook en ook wel eens op straat, maar dit is meestal geen bron van ergernis.

Voor de natuurliefhebber is het zelfs een goede informatiebron, welke dieren leven hier en wat hebben ze gegeten.

De populatie uitgezette otters in NW Overijssel worden bijvoorbeeld gevolgd door hun uitwerpselen te verzamelen. Hieruit kan men zelfs familierelaties en geslacht bepalen en hun conditie en welk voedsel de otters verzamelen.

Dichter bij huis zijn er ook wel voorbeelden te vinden die iedereen kent. De vliegen- en spinnenpoepjes, en de zwart-paarse spreuwenpoep in de tijd dat de vlierbessen rijp zijn. Ook in de tuin zijn soms uitwerpselen te vinden van dieren die in nacht actief zijn en je overdag niet of nauwelijks te zien krijgt

Zo vond ik regelmatig keutels op de straat rond mijn vijver in de achtertuin. Kleine sigaartjes van 2 - 4 cm lang, qua structuur, vorm en afmetingen was het als of er een streepje tandpasta op de straat was gezet, maar dan bruin. Door het formaat dacht ik in eerste instantie aan het nachtelijk bezoek van een egel.

De " Elseviërs Diersporengids" er maar eens op nageslagen.. Die was duidelijk, het waren geen egel-keutels. Het formaat klopte wel maar ze hebben een onregelmatige vorm en structuur, en de grove prooiresten (scherven van slakkenhuisjes, chitinehuidjes van insecten) zijn duidelijk herkenbaar.

Maar van welk dier dan wel? De " KNNV Veldgids Diersporen" gaf de oplossing: de pad. Citaat: "Padden produceren ovale tot cilindervormige uitwerpselen die sterk lijken op kleine egeldrollen. Ze zijn relatief groot: 6-10 mm dik en 2 tot meer dan 4 cm lang. Opvallend is de homogene samenstelling..... Vindplaatsen: met name van de gewone pad vooral op stoepen bij huizen en in tuinen...."

Nooit geweten dat padden zullen grote uitwerpselen (van ca. 1/3 van hun lichaam) produceren. Het is verleidelijk om hier nog even een vergelijking door te trekken naar , maar dat doe ik niet, ik hou mijn straatje schoon. En het zorgt misschien zo weer voor ergernissen.

Theo van Schie

Buienradar .nl

Buienradar.nl was vorig jaar zomer en ongetwijfeld ook deze zomer een zeer druk bezochte website.

Op dagen met wisselvallig weer en een grote kans op regenbuien werd deze site soms zo vaak bezocht dat deze plat ging.

Het is een heel handig hulpmiddel om te kijken of er regenbuien aankomen en waar ze zullen vallen. Zeker als je een buitenactiviteit hebt of een dag uit wilt plannen.

Ongeveer een eeuw geleden had men nog geen buienradar. De mensen keken naar de windrichting, de wolkenlucht en de natuur om een inschatting te maken van het weer op de korte of langere termijn.

Mastjaren, jaren waarin de eiken en beuken overvloedig vruchten droegen, werden bijv. gezien als de aankondiging van een strenge winter.

Ook in onze taal zijn er flink wat weerspreuken uit het verleden die betrekking hebben op weers- en natuurverschijnselen en de boodschap (voorspelling) ervan.

In het boek "Nederlandse spreekwoorden, spreuken en zegswijzen" van K. ten Laan staan wel 635 weerspreuken vermeld. Heel bekende weerspreuken zijn bijv: Avondrood, mooi weer aan boord, morgenrood, water in de sloot. Als de dagen beginnen te lengen, begint de winter te strengen.

Ook in het gedrag van dieren werd soms een weersvoorspelling gezien.

Als de muggen dansen gaan, dan is 't met regenen gedaan. Komt van 't land de veldmuis, draagt dan turf en hout in huis.

Vogels moet je zeker in de gaten houden als je op pad wilt gaan. In het bovengenoemde boek staan 16 weerspreuken waarin het gedrag van een vogelsoort regen of ander slecht weer aankondigt:

Meeuwen in het land, storm voor de hand. Als de specht lacht, regen verwacht. Zingt de vink in vroege morgenstond, wis en zeker hij regen verkondt. Houden kraaien school, zorg voor hout en kool.

Zwaluwen komen we ook tegen in weerspreuken. Een zwaluw maakt nog geen zomer is wel de bekendste weerspreuk. Maar er zijn er meer: Als de zwaluwen scheren over water en wegen, dan komt en dan blijft er wind en regen. Met als tegenhanger: Vliegen de zwaluwen hoog, dan blijft het zonnig en droog.

Over welke zwaluwen het gaat is niet duidelijk, waarschijnlijk was dat van minder belang.

In Kockengen broeden in de zomer drie soorten zwaluwen: de boeren- , huis- en gierzwaluw. De laatste, de gierzwaluw, is overigens geen directe familie van de andere twee soorten.

De gierzwaluw behoort tot een aparte familie en heeft ook een heel andere leefwijze. Het meest bijzondere aan deze vogel is dat deze heel zijn leven vliegend in de lucht doorbrengt. Alleen om te broeden raakt de vogel vaste "grond " aan. De gierzwaluw broedt onder dakpannen en in nissen

in oude gebouwen. De pootjes zijn nauwelijks ontwikkeld, de zwaluw duikt de nestholte in en waggelt naar het nest.

Door deze leefwijze en lichaambouw kan de gierzwaluw dan ook niet even gaan schuilen bij slecht weer. Door onderzoek heeft men vastgesteld dat de gierzwaluwen het voelen als er slecht weer op komst is en dan uitwijken. Ze vliegen om een bui heen, of als er een periode met dagen van regen en koude aan komt, vliegen ze even naar een warmer deel van Europa om daar voedsel te zoeken. Gierzwaluwen uit midden Nederland vlogen even naar Noord-Frankrijk.

De gierzwaluw wordt ook wel de 100 dagen-vogel genoemd, de vogel is een zomergast die rond 1 mei verschijnt, hier broedt en de jongen grootbrengt en rond 1 augustus weer vertrekt.

In 2007 zag ik de eerste gierzwaluw op 25 april boven Kockengen en op 2 augustus voor de laatste keer. Dit jaar zag ik de eerste gierzwaluw iets later nl. op 27 april 2008.

In de laatste week van juli kon ik elke avond vanuit mijn tuin groepen gierzwaluwen luid roepend over huizen van het Wilhelminaplein zien vliegen. Een spectaculaire luchtshow waarbij de jongen de oudivogels in volle vaart achtervolgen.

Op donderdagavond nog volop aanwezig, maar vrijdagavond 25 juli waren de gierzwaluwen er niet meer, ook op zaterdagmorgen 26 juli geen gierzwaluw meer gehoord of gezien boven Kockengen, 7 dagen eerder weg dan vorig jaar.

Zaterdagmiddag 26 juli werd duidelijk waarom, een front met zeer zware regenbuien en onweer trok over Nederland.

Op de buienradar.nl waren de zware buien die middag goed te volgen, Kockengen kreeg de volle laag, tussen 16.00 en 17.30u kwam er een grote hoosbui naar beneden. Diverse straten stonden blank.

De gierzwaluwen hadden het dus al ruim een dag eerder aan voelen komen en waren snel vertrokken. Ze wisten al veel langer dat een buienradar heel handig is.

Vogels én het weer, het blijft verrassend.

Theo van Schie

Aanmelden voor Vogelcursus NGK voorjaar 2009.

In het voorjaar van 2009 zal de Natuurgroep Kockengen weer een vogelcursus organiseren.

Deze vogelcursus is bedoeld voor iedereen die meer wil weten over vogels en de natuur in zijn directe omgeving. Voorkennis is niet nodig.

De cursus wordt gegeven door leden van de Natuurgroep en zal bestaan uit een 5 avonden en 5 excursies. De cursus start half februari en loopt door tot begin juni.

Op de avonden en de daar op volgende excursie staan de vogels uit een bepaald landschap of thema centraal. De volgende onderwerpen zullen aan bod komen: wintervogels, vogels rond huis en tuin, weidevogels en -bescherming, bosvogels en vogelzang, rietvogels en rietlandbeheer.

De cursusavonden zijn op donderdag van 20.00 - 22.00 uur in basisschool "t Kockenest".

De excursies zijn op zaterdag en hebben verschillende aanvangstijden, er zijn ook een aantal vroege voegeexcursies !

Deze excursies gaan naar gebieden in de directe omgeving van Kockengen: polders rond Kockengen, het Vijverbos, bos landgoed Gunterstein, polder Demmerik, het polderreservaat en rietlanden Heicop/Bijleveld,
Het curusgeld bedraagt € 25,00.

Aanmelden en informatie:

Meer weten of aanmelden voor de cursus? Neem dan contact op met Theo van Schie, telefoon: (0346) 241060 tussen 19.00 en 21.00u, of via email: theommvanschie@planet.nl
Uiterlijk vóór 1 januari 2009 opgeven voor de cursus, het maximum aantal deelnemers is 25.

Op de jaarmarkt van Kockengen (6 september 2008) is er een informatiefolder over de vogelcursus te verkrijgen in de stand van de Natuurgroep Kockengen.

Broedresultaten van de zwarte sterns in het polderreservaat Kockengen 2008

Zwarte sterns zijn in Nederland van april tot en met oktober aanwezig, een zomergast dus die overwintert langs de westkust van Afrika.

In het voorjaar trekken ze langs de Europese kusten op weg naar hun broedgebieden.

En zo in de tweede helft van april zijn de eerste zwarte sterns weer in de polders rond Kockengen.

Dit jaar werden de eerste zwarte sterns boven het polderreservaat gezien op zaterdag 19 april, de dag waarop een vlotjes werden uitgelegd.

De vlotjes zijn dit jaar verdeeld over twee sloten: "sloot een" tussen kavel 4 en 5 (11 vlotjes) en "sloot twee" tussen kavel 7 en 8 (10 vlotjes).

Een dag later, op 20 april, waren op vrijwel alle vlotjes in de tweede sloot al paartjes zwarte sterns druk bezig met balts, nestbouw en verdediging van hun vlotje.

De eerste sloot was minder in trek, hier werd in eerste instantie maar een vlotje bezet.

Vanaf half mei werden er eieren gelegd en op 25 mei werd er in totaal op 11 vlotjes gebroed: op 9 vlotjes in "sloot 2" en op 2 vlotjes in "sloot 1".

De eerste kuikens werden waargenomen op 31 mei en op 6 juni waren op alle vlotjes in "sloot 2" kuikens aanwezig, in totaal 25 kuikens.

Op de vlotjes van "sloot 1" verliep het allemaal minder voorspoedig. Eind mei was hier maar een vlotje bezet, dit legsel ging verloren. Deze sterns (?) zijn opnieuw begonnen en daarna vestigde bijna wekelijks nog een paartje in deze sloot. Uiteindelijk waren er op 21 juni 7 vlotjes bezet.

Op "sloot 2" ging het voorspoedig, op 21 juni waren hier 20 vliegvlugge jongen aanwezig. In de weken daarna vlogen ze eerst wat rond in de kolonie, zaten op het hek dat in de sloot stond (tegen de snoeken) en vertrokken daarna langzaam maar zeker. Op 2 juli werden er nog 13 vliegvlugge jongen gezien.

Op "sloot 1" rommelde het nog even verder. Begin juli waren er 8 vlotjes bezet, 2 met kuikens en op 6 vlotjes zaten de sterns nog te broeden. Eind juli zijn er hier in totaal 4 vliegvlugge jongen gezien. Na de stortbuien van 26 juli waren de vlotjes met de (late) kuikens leeg.

Waarschijnlijk waren de zwarte sterns in deze kolonie op een andere locatie verstoord en zochten aansluiting bij de kolonie in het polderreservaat. Deze "doorstarters" vestigden zich op heel verschillende momenten, en ook nog laat, in de kolonie. Hierdoor misten ze bijv. al het voordeel van het collectief bewaken en verdedigen van de kolonie.

Ook de roodwangschildpadden in deze sloot zijn de oorzaak van het verloren gaan van legsels. De grote plompe dieren klimmen op de vlotjes om te zonnen, waardoor de eieren eraf rollen.

In totaal zijn er inmiddels 4 roodwangschildpadden in deze sloot gezien, 2 grote en 2 kleine schildpadden !

Al met al een zeer goed broedseizoen, in totaal zijn er in 2008 in het polderreservaat Kockengen 24 jonge zwarte sterns uitgevlogen. (In 2007 zijn er slechts 2 jongen uitgevlogen)

Met name de kolonie in "sloot twee" was succesvol: 9 vlotjes bezet, 25 kuikens en 20 vliegvlugge jongen.

De zwarte sternwaarnemers/tellers,
Paul Vlaanderen
Theo van Schie

Verslag nestkastencommissie 2008

De nestkastencommissie plaatst en beheert nestkasten voor torenvalken, kerkuilen, steenuilen en bosuilen in de omgeving van Kockengen. De nestkastencie bestaat uit: Paul Vlaanderen, Wim Tieleman, Theo van Schie, Ad Versteeg en Fons van Haelst

Het resultaat in 2008 tot nu toe:

Vogelsoort	2008		2007	
	Aantal kasten	Bezet	Aantal kasten	Bezet
Torenvalk	10	6 - 5 jongen - 5 jongen - 2 jongen, 3 eieren - 5 eieren - 4 jongen - 4 eieren	10	5
Kerkuil	12	6 - 4 eieren - 5 jongen - 5 jongen (geringd) - 4 jongen (geringd) - 5 eieren - 5 eieren	10	4
Steenuil	7	0	4	0
Bosuil	1	0	-	-

Zoals uit de tabel blijkt, is het resultaat van 2008 iets beter dan dat van 2007.

In de afgelopen maanden hebben we op diverse plaatsen (de meeste in boomgaarden) nestkasten voor steenuilen geplaatst, vooral in het gebied tussen Haarzuilens en Kockengen, omdat de dichtst bijzijnde waarnemingen van steenuilen in de omgeving van Haarzuilens gedaan zijn. Tot nu toe echter nog zonder resultaat. We houden ons aanbevolen voor elke waarneming van de steenuil, omdat we in de komende periode nog een aantal kasten willen plaatsen.

Kerkuilen zijn sterk afhankelijk van nestkasten voor hun broedsucces. Niet opgenomen in de tabel is dat in één boerderij kerkuilen wel jongen hebben grootgebracht, maar geen gebruik hebben gemaakt van de kast die er hangt.

In de omgeving van Kockengen broeden elk jaar wel 1 of 2 paartjes bosuilen. In dit voorjaar hebben we één bosuilenkast geplaatst.

Foto (Theo van Schie): kerkuilenjong gemaakt bij het ringen.

Fons van Haelst

Excursie Zuidpier

Op zaterdag 4 oktober staat een excursie naar de Zuidpier bij IJmuiden op het programma.

De Zuidpier is één van de beste plekken in Nederland om de vogeltrek waar te nemen. We lopen vanaf de parkeerplaats bij de jachthaven naar het puntje van de Zuidpier en daarna eventueel een rondje om het Kennemermeer (met vaak bijzondere waarnemingen).

Datum: zaterdag 4 oktober.

Tijd: Vertrek : 8:00 uur bij De Rustende Boer (Driestammenweg)
Terug: ca.: 12:00 - 13:00 uur

Opgave: bij Fons van Haelst (tel. 241918)
graag vermelden of je eventueel een auto ter beschikking hebt

Tot 4 oktober!

Fons van Haelst

IJsvogels broeden in Kockengen

De eerste IJsvogelwand in het Polderreservaat van Kockengen heeft succes gehad.

De IJsvogels hebben waarschijnlijk 3 jongen grootgebracht.

Voor mijn vakantie (21mei) heb ik regelmatig 1 IJsvogel rond zien vliegen en ik merkte al gauw hoe schuw deze vogels zijn. Zodra ik stopte om met de kijker de vogel te observeren, was h/zij alweer verdwenen. Wel waren de hopen van het kunstnest en het door de IJsvogel gemaakte hol in gebruik, dat was te zien aan de uitwerpselen bij de ingangen.

Na dit succes hebben we als bestuur nagedacht waar we eventueel nog meer wanden kunnen opwerpen om de IJsvogel broedgelegenheid te geven in Kockengen.

Voorlopig denken we aan twee plaatsen: - de put van Vermeulen in Spengen
- het bosje in de zuidelijke rietlanden.

Misschien heb je ook een goed of beter idee? Laat het dan weten.

Alleen als er voldoende vrijwilligers zijn om de broedwanden te maken, kunnen we de plannen uitvoeren en misschien in oktober met de eerste broedwand starten.

Wie wil hieraan meewerken, bel dan

Paul Vlaanderen , tel 241617

Inventarisatie broedvogels in rietlanden, een eerste overzicht

In de periode 2002 - 2007 heeft Rien Reijnen broedvogels geïnventariseerd in de rietlanden van Kockengen. Deze rietlanden omvatten:

- De rietlanden zuid: langs de Wagendijk vanaf de kern tot aan de Schutterskade;
- De rietlanden noord: het polderreservaat en de rietlanden langs de Wagendijk en tegenover de voetbalvelden tot aan het Eiland in het Weiland.

Dit jaar is Rien ermee gestopt, maar om deze fraaie reeks gegevens niet te doorbreken, heb ik het overgenomen. Het betekent dat ik vanaf maart ongeveer elke twee weken door het gebied gelopen heb (rond zonsopkomst) en de waargenomen vogels ingetekend heb op een kaart van het gebied, conform een landelijke methode broedvogelinventarisatie.

Op het einde van het seizoen kan ik op basis van die methode uit de gegevens van de afgelopen maanden het aantal broedvogels in het gebied bepalen.

Vooruitlopend daarop hierbij al een aantal bevindingen en waarnemingen:

- Hèt grote succes dit jaar is het broedgeval van de ijsvogel in de ijsvogelwand, die vorig jaar is geplaatst in het polderreservaat. Op enig moment heeft iemand vijf ijsvogels tegelijkertijd waargenomen.
- De zwarte stern heeft op 14 vlotjes gebroed, een opgaande lijn in vergelijking met het slechte resultaat van vorig jaar.
- Ik heb vrijwel op elke tocht een bruine kiekendief (man) waargenomen, meestal boven de zuidelijke rietlanden en de omliggende weilanden. Anderen hebben ook een enkele keer het vrouwtje gezien. Mijn vermoeden is dat ze ergens langs de spoorlijn gebroed hebben.
- De grote karekiet die vorig jaar in mei vrijwel elke dag te horen was in de zuidelijke rietlanden, heeft het dit jaar laten afweten.
- Ik heb de blauwborst dit jaar maar één keer gehoord en gezien (half april), tegenover de voetbalvelden.
- Hoewel ik de aantallen nog op een rij moet zetten, is het aantal kleine karekieten weer verder afgenomen.
- Naast de ijsvogel is de ringmus een nieuwe broedvogel voor het gebied (zuidelijke rietlanden).
- Ik heb een paartje matkoppen één keer waargenomen in het polderreservaat. Ook één waarneming van de waterral in april in de zuidelijke rietlanden (gezien - geen roep).
- Niet in de rietlanden, maar in de weilanden achter de korfbalvelden heeft een mannetje kwartel geroepen in de periode 8 - 11 mei.
- Een bijzondere 'escape': een witwangfluiteend heeft ruim een maand langs de Wagendijk (rietlanden noord) naar voorbijgangers gefloten.
- De snor heb ik waargenomen in de rietlanden zuid, in het polderreservaat en tegenover het eiland van het weiland, in de ruigte langs de vaart naar Portengen.
- De sperwer heb ik zowel in de rietlanden zuid als in het polderreservaat waargenomen.

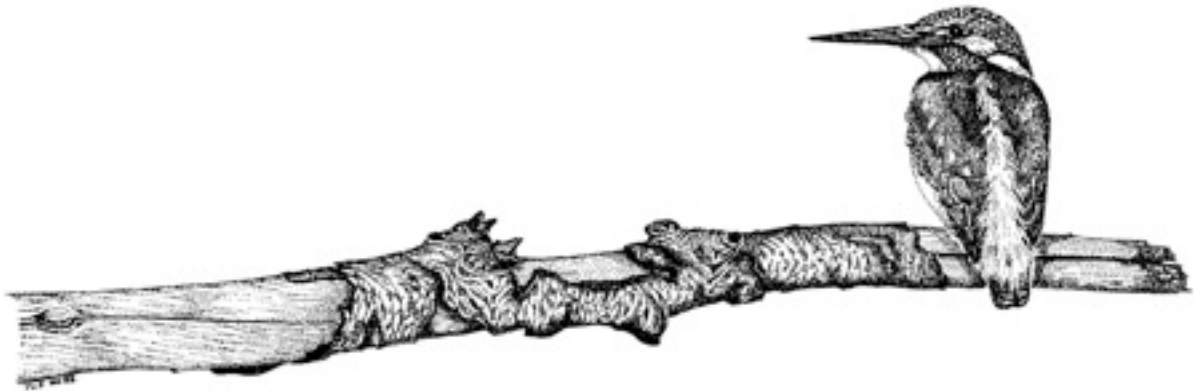
Belangrijke delen van de rietlanden krijgen steeds meer houtopslag, bijvoorbeeld langs de Wagendijk in de rietlanden noord en ook in de rietlanden zuid. Dit heeft uiteraard consequenties voor het aantal rietvogels. In de Natuurgroep hebben we het voornemen om werkdagen in augustus in te voeren, omdat het zagen op dat moment in het jaar het meest effectief is.

In de volgende Nieuwsbrief zal ik een overzicht met de aantallen broedparen per soort aangeven.

Fons van Haelst

Blauwe flits in het Polderreservaat

Eerste broedgeval van ijsvogel in Polderreservaat Kockengen

Het waarnemen van een ijsvogel blijft bijzonder.

Meestal zien we de ijsvogel maar heel even, luid roepend en laag over het water weg vliegend. De prachtige felle kleuren, oranje, wit, en metaalblauwe rug, doen denken aan een tropische vogel.

Het is dan ook niet voor niets dat de ijsvogel bij vogelaars bekend staat als "de blauwe flits".

In de omgeving van Kockengen worden regelmatig ijsvogels waargenomen. De vele heldere slootjes bieden schijnbaar voldoende voedsel (kleine vis en insecten) om hier langere tijd te verblijven.

De meeste ijsvogels worden hier waargenomen in de periode juli t/m maart. Buiten het broedseizoen zwerven de oude en jonge vogels dan rond op zoek naar nieuwe voedsel- en broedgebieden.

Door het uitblijven van strenge winters en de verbeterde waterkwaliteit groeit het aantal ijsvogels in Nederland. Na de strenge winters van 1995-1996-1997 waren er nog ca. 50 broedparen in ons land, inmiddels is dat aantal weer uitgegroeid tot ca. 650-700 broedparen. Broedgevallen in het veenweidegebied zijn echter zeldzaam, door het ontbreken van kale, steile oevers. Er is wel voedsel, maar meestal geen broedgelegenheid. Alleen een wortelkruit van een omgevallen boom op de oever biedt soms de mogelijkheid om een nestgang te maken en te broeden in het veengebied.

Sinds kort is er de mogelijk om de ijsvogel een handje te helpen door het aanleggen van een ijsvogelwand.

In de periode 1995 - 2003 is door Landschap Noord-Holland veel ervaring opgedaan met het maken van zgn. broedwanden voor ijsvogels. Het blijkt een succesvolle aanpak. In het Gooi vestigde in ongeveer de helft van de aangelegde wanden een ijsvogelpaartje.

Deze ervaringen zijn samengebracht in de brochure "IJSvogelwanden", waarin de aanleg, controle en onderhoud stapsgewijs zijn omschreven. De publicatie van deze brochure in 2004 kreeg veel aandacht in de landelijke pers en in de vakbladen voor natuur- en landschapsbeheer. En in 2006 ontving de schrijver van de brochure, Jelle Harder, de AD Natuurprijs voor zijn inzet, publicaties en de resultaten van zijn ijsvogelwanden. Ook dit zorgde weer voor de nodige publiciteit.

Ook bij het bestuur van de Natuurgroep Kockengen ontstond langzaam maar zeker het plan om een ijsvogelwand te maken in het polderreservaat.

Toevallig kwam Jelle Harder in maart 2007 een lezing over ijsvogels geven bij de vogelvereniging van Maarssen. Deze lezing werd bezocht door twee leden (Paul en Theo) van het bestuur van de NGK.

Het plan ijsvogelwand kreeg vaste vormen, Paul ging de materialen regelen. Van de gemeente Breukelen kregen we wortelkluiten van bomen, van aannemer Van Zutphen 4 m³ grond, deze grond werd door aannemer Bom naar de locatie gereden en Abrona maakte van klei een kunstnest. De onkosten werden door de Stichting De Roerdomp betaald.

Op zaterdag 12 mei 2007 was het zover, een groep van vijf leden van de NGK ging met schop en kruiwagen aan de slag om de ijsvogelwand te maken. De ijsvogelwand werd tegen een plaat hechthout op de oever opgebouwd met de wortelkluiten en de aarde. Op deze manier werd een omgewaaide boom-wortelkluit nagemaakt.

In het vroege voorjaar van 2008 was de aarde voldoende "gezet" en was de ijsvogelwand stevig genoeg om de plaat hechthout te verwijderen. De steile oeverwand was klaar, en nu maar afwachten of de ijsvogels deze plek zouden ontdekken.

Groot was de verrassing toen al in maart 2008 regelmatig ijsvogels in het polderreservaat gezien werden in de buurt van de ijsvogelwand.

Op 26 april zag Paul een ijsvogel uit de wand komen uit een eigen gegraven nestgang vlak naast de ingang van het kunstnest.

Het zag er naar uit dat de ijsvogels serieuze plannen hadden om te gaan broeden in het polderreservaat.

Om de vogels niet te verstoren werd besloten om het nieuws niet wereldkundig te maken. Regelmatig werden de ijsvogels gehoord en gezien in de omgeving van de nestwand, na een tijdje ontstond er zelfs een tweede nestgang. Na een aantal weken van weinig waarnemingen werd uit het druk heen en weer vliegen van de oudervogels duidelijk dat er jongen in de nestwand moesten zitten.

Inmiddels was het broedgeval ontdekt door een aantal natuurfotografen, die naar het polderreservaat kwamen voor de zwarte sternkolonie en ook andere ervaren vogelaars uit Kockengen ontdekten de activiteit van de ijsvogels.

In de rietkraag vlak bij de ijsvogelwand zat regelmatig een fotograaf of een vogelaar verscholen om een glimp op te vangen van de blauwe flits die een visje naar het nest bracht.

Gelukkig heeft deze belangstelling niet tot verstoring geleid en zijn de jongen zo rond half juli uitgevlogen. De heer De Ridder uit Kockengen (een libellenkenner) zag op een middag een groep van 5 ijsvogels rondvliegen in het polderreservaat. Dit betekent dat het eerste broedgeval in ieder geval minimaal drie jongen heeft opgeleverd.

In de weken daarna zijn er regelmatig ijsvogels gehoord en gezien in het polderreservaat, maar ook langs het Heicop, Wagendijk en Schutterskade.

Ook tijdens de laatste excursie van de vogelcursus op 7 juni werd een ijsvogel in het polderreservaat gezien bij de sloot in het bosperceel tegen de N 401.

Het eerste broedgeval van de ijsvogel in de ijsvogelwand in het polderreservaat is een prachtig succes voor de NGK en het polderreservaat Kockengen!

In de komende winter zal er onderhoud worden uitgevoerd aan de ijsvogelwand zodat deze weer klaar zal zijn voor het broedseizoen van 2009.

Door het succes van deze eerste wand zijn er plannen om op meerdere geschikte plekken in Kockengen en omgeving ijsvogelwanden te gaan maken.

Wie meer wil weten over de ijsvogel en ijsvogelwanden kan de brochure vinden op www.landschapnoordholland.nl/downloads/handleiding%20ijsvogelwanden.pdf

En degene die nog ideeën hebben voor nieuwe locaties of willen meehelpen bij het maken van ijsvogelwanden kunnen zich melden bij Paul, tel: 241617.

Wellicht zullen in de toekomst nog meer mensen een blauwe flits waarnemen in Kockengen.

Van fotografen Cees Struijk en Ruud van Middelkoop ontvingen we een paar schitterende foto's van de "Kockengense IJsvogel". Deze vindt u op de volgende pagina's.

Theo van Schie

Met dank aan Paul Vlaanderen

IJsvogels in het polderreservaat Kockengen

Dit jaar heeft voor het eerst een ijsvogelpaar gebroed in het polderreservaat Kockengen, in de door de NGK aangelegde broedwand.

Een fotoreportage gemaakt door natuurfotograaf **Cees Struijk en Ruud van Middelkoop**.

IJsvogel, man (snavel volledig zwart), in de elzenstruiken bij de ijsvogelwand, 10 juni.

IJsvogel, vrouw (ondersnavel rood), met visje voor de jongen, 12 mei.

Na elk bezoek aan de nestgang neemt de ijsvogel een duik om zijn verenpak op te frissen, 12 mei

Zo zien we de ijsvogel meestal, een "blauwe flits" die laag over het water voorbij vliegt , 12 mei

Ijsvogel, man, met visje in de bek, vlak voor de nestingang bij de ijsvogelwand, 12 mei.

"Wat ARBO"

Foto gemaakt op Ubud - Bali

Groet, Paul

Contributie van de Natuur Groep Kockengen bedraagt € 10,00 per jaar. Dit bedrag elk jaar voor 30 november overboeken op **bankrekening 94.95.06.079** tnv: Ver. Natuurgroep Kockengen.

Excursies die buiten Kockengen plaatsvinden: denk om consumptiegeld en evt. bijdrage in de reiskosten!!
Voor weekenden geldt een maximum van 50 deelnemers; soms minder! Geef je dus tijdig op

Colofon

Voorzitter

Fons van Haelst, Kerkweg 102, tel 0346-241918,
fons.van.haelst@capgemini.com

Secretaris

Ben van der Horst, Zwanebloem 5, tel. 0346 - 241185,
benvanderhorst@hetnet.nl

Penningmeester

Bram Paardenkooper, Wagendijk 39, tel. 0346 - 241872, brampaardenkooper@hetnet.nl

Algemeen Bestuurslid

Theo van Schie, Kon. Julianaweg 7, tel. 0346 - 241060
Paul Vlaanderen
Gerard van Zuylen

Landschapsbeheer

Paul Vlaanderen, Pr. Bernhardweg 11, tel. 0346 - 241617,
pvlaand@hetnet.nl

Redactie

Gerard Hooijmajers, Roerdomp 35, tel. 0346 - 241129,
g.hooymayers@hccnet.nl
Yvon Jonkers, Purperreiger 72, tel. 0346 - 242663,
yvon.jonkers@planet.nl

Nestkastencommissie

Paul Vlaanderen
Fons van Haelst
Wim Tieleman, Kalmoes 6, 0346 - 242059

Amfibieënwerkgroep

Gerard van Zuylen, Heicop 7, tel. 0346 - 576147

Redactie / Distributie NGK nieuwsbrief

Robert Vlaanderen, Kon. Wilhelminaplein 30, tel. 0346 - 242087

